

BISERIC'A SI SCOL'A.

Voia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.
 " " " " 1/2 anu . . . 2 " 50 "
 Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 " — "
 " " " " " 1/2 " 3 " 50 "

Pretiuu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintele se se adreseze Redactiunei
 dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la
 institutul pedagogic-teologicu, era banii la
 secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
 din Aradu.

Caracterulu supranaturalu alu crestinismului.

(Continuare.)

In istori'a filosofiei naturalismulu si rationalismulu se ieu in deosebite intielesuri. Noi insa privimu in naturalismu si rationalismu acelea eronate sisteme religioase, care in generalu nu admitu ordine supranaturala, si in specialu nega realitatea si trebuinti'a revelatiunei supranaturale si a gratiei divine. Doctrin'a acestoru sisteme o reasumamu in urmatorele trei puncte:

- Este cu neputinti'a si fora scopu a invetiá pre omu despre Ddieu si cultulu lui prin revelatiunea divina.
- Omulu nu póte ajunge prin Ddieu la cunoscinti'a si moralitatea, care trecu peste perfectiunea naturala, ei mai vertosu prin progresare continua ajunge elu in fine si trebue se ajunga totu binele si adevverulu.
- Ratiunea omului e atátu de independinta, in cátu Ddieu nu-i póte comandá credinti'a.

Tes'a prima nega simplu posibilitatea si practicabilitatea a ori ce revelatiune, si asia nega infaciisirea veritatiloru nu numai celoru supranaturale, ci si a veritatiloru, pre cari mintea le póte cuprinde si cunosce de sine. Acest'a e celu mai estremu naturalismu, care se contrarieza chiar cu principiile rationali celea naturale; pentru cá lui Ddieu tóte sunt imposibile, ce nu stau in contradicere cu fiinti'a sa nemarginita; si e adevveru rationalu, cá intru nimicu nu se contrarieza cu bunatatea, intieptiunea si alte perfectiuni a lui Ddieu, ba din contra, togmái se potrivesea fórté cu acestea, a invetiá pre omu adevverurile mai inalte, prin unu modu mai perfectu decâtu numai prin lumea visibila. Mintea singura póte aflá aceste adevveruri numai dupa ostenéla indelungata si descoperite in multe erori. Nimicu dar nu erá asia de doritu si mai cu scopu, decata se invetie pre omu Ddieu nu numai prin semnele celea mute a le naturei, ei se graiesca catra noi prin insusi cuventulu intrupatu, prin unulu nascutu fiulu seu, carele este stralucirea marirei si imaginea fiintiei lui. ¹⁾

Tes'a a dou'a contesta posibilitatea, cá Ddieu prin descoperirea si grati'a sa póte ridica pe omu la mai inalta cunoscintia, amóre si fericire de cumu e cea naturala. Acesta constestare constitue fiinti'a religiunei rationale si naturale, dupre carea, ori ce cunoscintia, virtute si perfectiune din partea omului sunt imposibile, afora de celea cuprinse in natur'a lui. Se intielege de sine cá natur'a omului prin fortiele proprii si prin midilócele din ordinea naturala, nu se póte aventá la o perfectiune mai inalta, ci numai la perfectiunea naturala. Dar de aci inca nu urméza, ca se nu fi datu Ddieu omului capacitatea pentru cunoscinti'a si perfectiunea mai inalta. Insa la acestea omulu devine numai prin ajutoriulu revelatiunei, a carei posibilitate si necesitate sunt evidente, anume:

- Noi cunóscemu pre Ddieu din creaturile sale, si cu acesta cunoscintia naturala despre Domnulu universului concade si cunostinti'a cá Ddieu este cu multu mai perfectu decâtu ce-lu vestescu operele sale marginite, si noi ilu cunóscemu numai dupre marginirea nóstra.
- Mintea, insasi recunósce cátu de marginite sunt creaturile din timpu si spaciú; de aceea usioru prevede ea cá atotu puternici'a si bunatatea lui Ddieu nici pe de parte nu sunt desiartate in ele; prin urmare, elu le póte inavuti cu bunuri, ce pestrecu facultatile loru naturale.
- Totu asia prevede mintea, cá creaturile avendu esistinti'a loru dela Ddieu, necesarminte aterna dela elu, findu subordonate autoritatii lui, prin urmare Ddieu le póte dá nu numai vietia naturala, ci le pote face capabile de o vietia mai inalta si de o perfectiune, carea intrece natur'a loru.

Cu adevveratu, mintea de sine nu póte cuprinde fiinti'a si santiani'a vietii supranaturale, insa dupa ce odata omulu s'a luminatu cu lumin'a revelatiunei, elu prevede posibilitatea, practicabilitatea si valoarea ei neprecalculabila, dar de alta parte prevede si aceea, cá Ddieu in daruirea acelei vietii supranaturale este liberu, si omulu nu-si póte formá nici o pretensiune asupra ei, dupa positiunea sa. Insufletitu de acesta missiune sublima a omenimei, astfelu canta profetu imperatulu: L'ai facutu cu pucinu mai micu de cátu

¹⁾ Evrei I. 3.

angerii, cu cinste si cu marire l'ai incununatu pre elu. De aceea cu dreptulu ni póte demandá mantuatoriulu nostru: Fiti deseversiti, precum si Tatalu vostru celu cerescu deseversitu este.

In fine, mintea luminata de revelatiunea divina prevede cá in urm'a ratiunei séu a asemenarii sale cu Ddieu, omulu e susceptibilu pentru putere si lumina supranaturala. Elu desi este marginitu, si in aciumile sale spirituale e avisatu la sensuri, cu tóte acestea fiindu creatu dupre chipulu lui Ddieu, facultatile lui sunt nu numai susceptibile pentru totu binele si adevverulu, ei spiritulu lui continuu alérge dupa isvorulu adevverului eternu, si nu se odihnesen, pana reintórce in sinulu lui Ddieu, deunde si-a luat inceputulu.

(Va urmá)

x Pentru istori'a Episcopiei Aradului.

Veteranulu si respectabilulu nationalistu Ioanu Arcosi ni impartasiesce unu articolu, in scopulu d'a usiorá problem'a consistoriulu aradanu in desdaunarea speselor pretinsa de famili'a Nicora, pentru sacrificiale aduse de vestitululu anteluptatoriu nationalu Moise Nicora, intru castigarea dreptului d'a se institui episcopi romani in dieces'a Aradului, in locu de episcopi serbesci.

In legatura cu acestu articolu publicamu si unu documentu istoricu despre aceste miscari nationale, pornite la inceputulu secolului presinte, — instanti'a data de clerulu si poporulu romanu din dieces'a Aradului, in 1814 la imperatulu Franciscu I.

Este de prisosu se accentuamu necesitatea d'a se scrie istori'a episcopiei Aradului, acestui focalariu de cultura si civilizatiune la Romanii din Ungaria si Banatu; cáci trebue se-o spunemu, candu aparura in Transilvani'a cei trei lucéferi pe orizontulu litoraturei romane: Clainu, Sincai si Maioru, totu atunci aparura in Banatu si Ungari'a la Aradu patru apostoli ai desteptarei nationale, Paulu Iorgoviciu, Constantinu Loga, Ioanu Mihutiu si Dimitrie Cichindealu, cei antai profesori la preparandi'a din Aradu, fundata la 1812 de imperatulu Franciscu. Dupa gimnasiulu din Blasiu, preparandi'a din Aradu are meritulu necontestabilu d'a fi celu antaiu institutu de cultura nationala la Romani. Aici au datu germinii sei ideia nationalitatii, ideia de independenti'a si autonomi'a ierarchiea a bisericei nóstre. Cei patru profesori preparandiali impreuna cu Moise Nicora pusera in miscare mai antaiu acésta ideia fericita, formandu in 1812, unu comitetu, pentru a cere dela guvernul eliberarea bisericei romane de usurpatiunile mitropoliei serbesci.

Articolulu Dlui Arcosi este urmatoriu:

De multe-ori am cugetatu, cá, in interesulu nationalu si alu Episcopiei aradane romane, ar fi bine se se descrie istori'a lui Moise Nicora, deputatulu clerului si poporului din dieces'a Aradului; ba, cá respunsu la unu articolu din Banatu, publicatu in

foi'a „Albina“ am si descriu o parte din acea istorie, dar n'a vediatu lumin'a. Acuma apare necesitate, d'a ne lamuri in acésta parte umbrósa a istoriei nóstre bisericesci, cáci altcum nu sciun cum poté respunde v. consistoriu insarcinarei primite de sinodulu eparchialu de estimpu cu privire la desdaunarea familiei Nicoresciloru, pentru spesele facute la infiintiarea episcopiei romane aradane, de membrulu acestei familie, fericitul de pia memoria Moise Nicora.

Eu tienu de detori'a fiacarui eparchiotu a comunicá ceea ce scié pentru lamurirea adevverului si pentru a usiorá deslegarea problemei impuse v. consistoriu. Din acestu punctu de vedere voiu espun aci unele mominte ale istoriei apartienenta la acest obiectu.

Teodoru Sierbanu, parochu in Sielau, vediu cá Episcopulu Avacumoviciu e fórté betranu si a rópe de capetulu vietii, a consultatu pe Petru cora, cu care erá cuscritu, cá ar fi bine se se facasi preventivi pentru instituirea de Episcopu romanu in dieces'a Aradului, populata de romani, ér puner in lucrare acestei idei se se concredia lui Moise cora, fiulu, unu barbatu de-o rara capacitate si multu simtiu nationalu.

Intr'o conferintia privata, tata si unchiulu d'acoperindu intentiunea lor, Moise inca si-a datu consensulu pentru a incepe actiunea, dupa ce va avé dela despre faptele episcopiloru serbi si plenipotentia legalisata dela clerulu si poporulu romanu adaogandu cá in privinti'a speselor va cere indemnizare de venitulu episcopescu sub timpulu administratiunei seculului episcopescu, in sa spesele pretindu anticipatiune.

Resultatulu conferintiei a fostu, cá ei au castigatu plenipotentiele clerului si poporului, anticipandu dela ei si spesele, cu cari delegatulu Moise Nicora parte singuru, parte cu vre-unu sociu de caletoiu destinsu in poporu, in restimpu aprópe doi ani adunatu din tóte partile locuite de romani date, cari a pornitu la Viena, de unde a dobanditu restituatiunea, dupre carea avemu astadi episcopu, cu s'a cerutu, romanu de sange si de inima.

Delegatulu Moise Nicora a mai statu in Viena ca se véda ce va respunde Mitropolitulu serbescu dupa ce dechiaratiunea lui repetita, cá romanii nu au barbatu cualificatu, a fostu respinsa de cancelari'a austriaca cu a cea observare, cá daca metropolitulu nu are barbatu cualificatu, ilu va afli Maiestatea Sa. Cu acestu resultat s'a reintorsu delegatulu Nicora dela Viena. Se póte cugetá, ce impresiuni neplacute va facutu in metropolitulu acésta miscare din partea romaniloru, pentru aceea a si cautatu elu se nimicescu cu ori ce pretiu puterea reprezentantului romanu.

Iosifu Putnicu, Episcopulu Pacratiului (nascutu Simandu din tata serbu si mama romana sciá bilingvimb'a romana, si bunu cunoscutu cu officiantii publici comitatensi) fiindu trimisu de administratorulu dieces'a Aradului, Moise Nicora a protestatu cu energia in contra acestei administratiuni neconforme

resolțiunea mai înaltă, declarându totodată că va face pașii necesari la Majestatea Sa. De aci au isprăvit tóte suferințele și patimile lui Moise Nicora, și jace cauz'a pentru carea Petru Nicora și Teodoru Sierbanu au pasitu în publicu cu pretensiunile lor.

Administratorulu episcopescu avendu și ocașiune modru a esoperá revocarea plenipotentiei, mai alesu prin influinți'a asupra clerului subordonatu, acestei revocari apoi s'a datu esplicatiuni de o perfectă mulțumire din partea romanilor cu administratiunea diecesana. După acésta revocare, nu a trecut multu timpu până unu naltu decretu aulicu a si enunțiatu ca Moise Nicora se nu fie consideratu mai departe, ca reprezentantele clerului și poporului romanu, din dieces'a Aradului.

Moise Nicora în starea, în care se aflá, avendu calatori pe Muresiu în susu, prin paduri și peștri, și-a pusu unu pistolu micu în busunaru, și s'ita de drumu a intratu în ospatari'a la „Trei Regi“ (în Aradu) ca se dejune, dara aici i s'a întâmplatu ce nu visase, prinsu și escortatu între arme comitatu, elu fú pusu în arestu. Cum și prin cine au începutu aceste persecutiuni asupra lui M. Nicora se tiene de cestiunea presentă.

Petru Nicora, pentru acoperirea speselor delegatului clerului și poporului, luase dela biseric'a reformata din Szarvas 2000 fl. séu 800 fl. m. e. ér Teodoru Sierbanu 200 fl. dela biseric'a din Siciâu. Acuma vedendu sórtea delegatului Moise Nicora perdiendu speranți'a de bine, au cugetatu se prena recercarea bisericiloru, în privinți'a pretensiunilor lor, prin unu recursu, datu, nu-mi aducu bino minte, aici la comitatu séu la Majestatea Sa; deslușitu că din partea comitatului s'a denumitu o comisiune complanatóre, care a invitatu unu numeru însemnatu din preoti și din poporu, și pre Moise Nicora, pentru darea ratiociniului.

Moise Nicora a numitu pe toti dela cari primise și mie privatu mi-a spusu, și pe ce ii-a spusu. Atunci, clerulu și poporulu fiindu întrebatu că, s'ar învoi pe calea pazei a escontentá pretensiunile de sub întrebare, toti au tacutu afora de parolu din Radna, Cefanu, care din punctu de vedere nationalu erá pe langa escontentare, de si elu nu scrisese plenipotentia nici luase asupra sa vre-unu angamentu, ma niii au facutu inca și imputari.

În asia giurstari, comitatu a denumitu asistentu, și a inactionatu la tribunalu pe toti subscrișii la plenipotentia, judecandu-i la solvirea pretensiuniloru toti, afora de nemesi; ér' pentru esecutare, actele trimisulu la comisiunea amintita, care după multe raportatu că procederea mai corectă ar fi protopresbiterii se deschida colecte de bani, făcându în tractulu seu, precum în adeveru au și colectatu.

Adeveratu, calea acésta, fora potere esecutiva, Teodoru zelulu recerutu, nu poté duce usioru la scopu. Venindu actele procesuali la cancelaria aulica, și d'a dreptulu a aprobatu procederea comisiunei de ratonsa.

Dupa suprimerea revolțiunei, Davidu Nicora, ca sucesoru a colindatu pe la comune, adunandu atestate contra sucesoriloru celoru subscrișii în plenipotentia data lui Moise Nicora, de si eu în nenumerate ronduri i-am recomendatu pacientia, promitiendu-i din parte-mi totu ajutoriulu gratuitu. A alesu astfelu calea procesuala, dandu cauz'a în manile avocatului Cserepes. Procesulu acésta va poté dá mai multa lumina asupra pretensiuniloru de sub întrebare.

Am amintitu mai susu că s'au facutu colecte de bani, și anume, candu s'a începutu procesulu din urma, mi-se pare, dela protopopulu Chirileșcu au încursu câțiva florini, la Episcopulu Procopiu Ivacicovicu, de unde ii-a ridicatu avocatulu Cserepes. Și întielegandu că și protopopulu Danu din Curticiu, inca ar fi colectatu bani, eu din punctu de vedere nationalu, cercandu se me convingu, am întrebatu pe Danu, și mi-a spusu cumca elu a depuratu pretensiunea bisericiei, dar asta depurare au negatu-o clerulu și poporulu localu, pe langa acésta negatiune e proba obligatiunea originală, întrebuintiata de mine în procesulu esecutionalu.

Teodoru Popovicu, protopopulu Siriei, cu cuventulu mi-a descoperitu, că 400 fl. mi se pare m. e. a colectatu și a voit se ii depuna la Episcopulu Ratiu, dar' acésta a refusat de-a ii primi.

V. consistoriu deci cercandu cestiunea baniloru colectati, daca ii-a primitu ori nu ii-a primitu, asia credu eu, dela resolvirea acestei cestiuni va depinde întrebarea relativa la pretensiunea familiei Nicora, în privinți'a desdaunarei de spese facute la instituirea de episcopu romanu în dieces'a Aradului.

J. Arcosi.

Instantia clerului și poporului romanescu din dieces'a Aradului, data la imperatulu Franciscu I. a. 1814.

Neamulu și preotimea romanésca din dieces'a Aradului, de legea grecésca neunită, cu cea mai aplecata și credințioasă supunere ingenunchindu, îndrasnesce a se rugá, ca după mórtea acéstu Episcopu, Pavelu Avacunovicu, după milostiva sa îndurare, Majestatea Vóștra se binevoiésca a le dá loru Episcopu de neamu romanu, cu sangele și cu inim'a romanu.

În tóte dilele privesce, și cu negrita simțire a inimii uimindu-se, vede purtarea de grige și înaltele orenduiele ale Majestatii Vóștre, care ca unu adeveratu parinte le întocmesci pentru fericirea popóreloru supuse augustului sceptru; precum și scolele preparande din Aradulu vechiu, care pentru desteptarea și luminarea neamului romanescu s'au ridicatu din parintésca mila a Majestatii Vóștre, neamulu romanescu și clerulu plinu de mangaiere, le-au primitu și inca cu atât mai mare mangaiere, intru câtu în mai mare nadejde zariadia de a goni negur'a, carea la cea mai mare parte a preotimei și a neamului, asia le cuprinse mintile, câtu nu puteau se-si cunósca detorințele sale catra Ddfiu, nici catra monarchulu seu, nici catra patrie, nici catra celu de aprópe alu seu, nici catra sine însusi.

Ci ca nadejdea acésta, carea acum numai ce a înflorit, se póta aduce fructele sale și câtu de curendu se-i ajungemu secerisiulu, ca Majestatii Vóștre se aduca credințiosi supusi, patriei catatieni vrednici și bune medulare neamului romanescu, de lipsa este o capetenie pastorésca de

neamulu seu, care se pórte grigea si se privegheze la lumina-
narea neamului ca nu incredintandu-lu si remanendu érași in
grigea acelorasi, cari pana acum la atáta numeru de omu au
impedecatu si au intardiatu luminaarea, séu nu cumva mijlociri
protivnice prin acestia intrebuintandu-se din tóte partile
in patulu seu oprindu-o se slabésca, si se nu póta apoi
veni la fructele cele cópte.

Nici odata dela Maiestatea Vóstra, nici dela cei in-
ainte repozati imperati, n'au potutu cere acea indurare, ca
pre neamulu romanescu, carele cu limb'a, cu nasterea, cu
obiceiurile si cu portulu fórté se deschilinesce de celelalte
neamuri supuse a tieriei, se-ii aduca la asemenea trépta a
culturei si a invetiateriloru cu celelalte neamuri.

Ne spunu tabulele legiloru, pline sunt si istoriile de
marturii, cumca insasi mam'a tieria unгурésca, pre neamulu
acest'a romanescu, mai vechiu decátu sine, l'a tienutu si l'a
crescuta ca pre unu fiu alu seu, ne cautandu la deschilini-
rea limbei si a legii.

Cu dreptulu putemu intrebá de aici: de ce dar pre
langa atátea grigi nu a urmatu nici o nadejde? De ce nea-
mulu romanescu de abia a ajunsu la trépt'a cea mai de
josu a invetiaturiloru? De ce in tóta monarchi'a austriaca
cei mai cumpliti facatori de reu sunt romanii? De ce nea-
mulu acest'a mai totu deuna este gata la turburari din
laintru? De ce la romani, vecinii unulu de altulu nu-si
potú pastrá lucrurile sale? Raru este se fia romanulu lucrato-
riuru, raru asiderea si norocosu.

Augustule imperate, si apostolice craiu! Da-ne indras-
néla ca cauzele cele adeverate a tuturoru intemplariloru séu
reutatiloru acestor'a, de cari omenirea se infioreza, cu fiasca
credintia se le insiramu.

Departata se fie tota uratiunea si tóta pism'a neamului
romanescu si a clerului, catra neamulu serbescu, fiindu totu
de o lege cu sine si avendu asemenea dreptate a tieriei. Ci
totu de am trebui se spunemu, ce e dreptu, caus'a mai sus
spuseloru urmari rele nu este tocmai neamulu serbescu, ci
cu adeveratu privilegiile acelei parti a neamului acestuia,
cu milostivire daruite, care sub imperati'a repositului impe-
ratu Leopold I., cu patriarchulu si metropolitulu loru Arsenie
Cernovici, au venitu la anulu 1690. in partile celea supuse
santei corone a tieriei ungueresci sub acea augusta ingaduintia,
ca prin biruitoarele cesaro-craiesci arme, cu ajutoriulu
lui Ddiu, de nou se se duca in tieneturile si lacasiurile ce
le-au avutu mai de nainte, si vrasmasii mai curendu se se
isgonésca de acolo.

Nu dora ne insielamu, séu mai vertosu fiindu cá tóte
privilegiile, cari ar impedecá dreptulu altuia, remanu fora
de nici o putere, — tóte relele mai susu pomenite nu in-
alteloru ingaduintie séu cuprinderiloru dateloru privilegii si
cesaro-craiesciloru inalte privilegii, ci cu totulu clerului ce-
lu mare serbescu le ascriemu, carele cu violéna maiestrie
sub form'a privilegiiloru facandu intrebuintiarea a cautatu
si lucratu ca nesimtitu se insiele si se prinda pre romani
in lantiulu seu, cari romani din preuna cu clerulu seu, pen-
tru prósti'a si nesciinti'a sa, fiindu cá de o lege sunt, n'au
priceputu insielatiunea serbiloru, si de abia in din'a de as-
tadi s'a desteptatu din somnulu celu pagubitoriu. Dreptu
aceea mai marii clerului serbescu vediendu bunatatea ro-
maniloru cea prósta, si facandu intrebuintiare de densa, au
lucratu fora romani pentru romani, cum au vrutu ei, cá nu
a fostu nimenea pana acuma, care se le stee improbita, si
se-ii impedece de a cautá cu scaderea altuia ridicarea sa,
precum au lucratu mai marii clerului serbescu cu romanii.

Inascut'a dreptate a Maiestatii Vóstre, cunoscandu-o
neamulu si clerulu romanescu de legea grecesca neunita cu
aplicate genunche, le pune acestea prea inalte priviri, ca
se binevoiesca a aduce drépta judecata.

Romanii cu locuinti'a in partile Ungariei cele din
colo de Tisa, si in totu Ardealulu, care de demultu se
chiamá Dacia, mai nainte de a luá unгурii stapanirea in
partile aceste, cu multi ani sunt mai vechi.

Nici nu este indoieála, cá romanii, cari si astadi
limb'a loru se numescu romani, dóra nu ar trage inceputu
loru dela coloniile romaniloru aduse in Dacia, care in dila-
alergarei neamuriloru cei universale, cu venirea atá tea
muri varvare, precum numele si stapanirea si-a pierdu
asia si limb'a si portulu, prin jalnica tulburare ca
a desradacinatu, insa mai pucinu nati'a romanésca
fiinti'a sa nu a incetatú. Cá remasitiile colonieloru
loru romani, cari de alte neamuri atunci se chiamau
venindu unгурii, cu virtutea sa ii-au trasu catra sine,
cum pre alte neamuri care le-au aflatu aici, asia si
romani lasandu-ii in lacasiurile loru, ii-au priimitu in so-
tatea si sórtea loru cu sine.

Cumca legea cea crestinésca mai nainte de ajun-
alergarea cea universalá a neamuriloru catra sfersitulú veac-
lui alu 4-lea in partile de médienópte ale imperatiéi
maniloru, precum si tocmai in cetatile cele de scaunu,
Roma si la Constansinopolu, a fostu infptu radacin'a sa
Dacia, nici o indoieála nu este. Pentru cá cu priveghia
Marelui Constantinu imperatulu si a urmatoriloru lui,
nitú fiindu intunereculu paganatatiei, pretutindenea popóru
in cátu tienea imperati'a Romaniloru, se luminase cu
lucirea invetiaturei lui Christosu.

Cunoscandu romanii de mai nainte adeverulu
aducatoriu de fericire, prin tiraniile muncéi Varvariloru,
cum nu se retrasera la retacirea paganatatiei. Apoi,
pana a tienutu imperati'a varvaricésca nimica dupa
grecesca, de facia nu se slugiá, nici putea se fie, dara
nimenea nu le póte tagadui, cumca prin slujbe private
stinesci, ce le faceau romanii si alte popóre supuse,
ascunsu, nu ar fi domolitu obiceiurile Varvariloru si
fi datu causa si ocase de au trecutú si ei in legea
tinésca, care se póte marturisi din istorie si monome-
ntu.

Intrebe-se intru sine ispititorii ispititoriloru
acést'a cátu le place. Adeca mai nainte s'au plecatu
gurii bisericeii apusului séu latinesci, ori bisericeii
lui séu grecesci? Candu acést'a pucinu se atinge de
pulu nostru despre supusi, socotimu a fi destulu alatra
aici, cumca mai nainte de S. Stefanu I. craiu alu Ung-
loru, slujb'a lezei crestinésce cea privata, de carea mai
s'a disu, in partile ungueresci celea din colo de Tisa
Ardealu, érá dupa obiceiulu resaritului, avendu si episcopi
cari in cele duhovnicesci erau supusi instructiei Patriar-
loru dela Bisantiu, precum acést'a numai cu o dovada
póte marturisi, dela impartirea imperatiei Romaniloru
fi Marelui Constantinu in imperati'a resaritului si a
sului. De vreme ce neincetat'a certare mai pana la
tulu veacului 11 intre curtea Romei si intre curtea
tantinopolului de stapanirea duhovnicésca, si cu totulu
neseversita, ce se atinge despre dogmele credintiei in
ric'a latinesca si grecesca, care intre bisericeii a pricin-
despartire si despicare, ce se dice schisma, acést'a dem-
in veaculu alu 16-le prin soborulu dela Trident cu
sfsersindu-se, s'a intaritu, ca curtea dela Roma se aiba
risdictie adeca stapanirea sa preste provinciile apusului,
curtea Constantinoplei (Bisantiului) preste provinciile
ritulu a imperatiei Romaniloru.

Dar insasi deunirea pentru stapanirea duhovnic-
careá mai vertosu in curtea Romei si a Bisantiului a
batutu, ce se atinge de clerulu celu micu si de popóru
crestinescu, nu a facutu atáta deschilinare cáta se vede
tadi. Randulu prelatiloru a preotimei cei inalte, numu
se atinge de clerulu celu mai mare a religiei latinesci
scaunulu stapanirei Romei s'a introdusu cu multa
urma, érá mai vertosu din temeuriile lezei crestinésce,
gereá Episcopiloru este asediata prin insasi comunitate
apoi dupa aceea dela capetenie lumesci, care se face
iu din'a de astadi in acést'a apostolicésca craine.

Adeveratu este, cumca locuitoriloru tieriei ungueresce
legea bisericeii resaritului, mai nahte de timpurile acelu
care neamulu serbescu s'au datu privilegiile, si s'au

Episcopi prin Craii apostolicesci, și că acești Episcopi asemenea privilegiu au avutu cu clerulu celu mai mare catolicesc, legile tieriei marturisescu, fiindu că precum arata articolul alu 4-le an. 1574, Rutenii și Romanii de aceea nu au datu Episcopiloru catolicesci dieciuéla, pentrucă aceea o dau Episcopiloru și prectiloru, de legea sa. Si cumca acé-
a, Romanii din districturile Bereteu, Bistritia și Lacsiaгу, încă la inceputulu veacului alu 18-le asia au lucratu, ne arata articolulu 85. din 1723, că ei Episcopului dela Oradea au vrutu se-i dea dieciuéla.

Deci ticalóseleru timpuri, in care dupa batai'a dela Mohaci cu Turcii, cea mai mare parte ungresci, adeca tóte partile cele din colo de Tisa și Banatulu au gemutu mai 200 de ani su jugulu Turciloru, séu rupte fiindu dela cupulu tieriei ungresci, a fostu supuse stapanirei Principiloru Ardealului, acestoru impregiurari are de ascrie neamulu și clerulu romanescu, de ce nu au avutu Episcopi din neamulu seu.

Si acést'a este urgi'a aceea, dela care s'a trasu moji-
c'a și neinvetiatur'a clerului și a neamului acestuia, că au fostu numai pe sine insusi lipsiti și ca nisce parasiti dela tola mestecarea cu fiii cei mai luminati ai patriei, și dela invetiaturile cele inalte opriti fiindu, de abia au potutu pa-
strá, prin povestire cu gur'a și prin intrabuintiarea carti-
loru bisericesci, ba și de aceste pucine sunt, nisce schintee a caracterului romanescu și a legii crestinesci, cu care se deschilinescu de dobitócele necuventátore.

(Va urmá.)

Langa CRISIULU ALBU in Iunie 1878.

In ultimii nri 24 și 25 ai acestei gazete, marturisescu, profundu m'au petrusu referadele dela *Gurahontiu* și *Iosasielu*, despre canonic'a visitatiune a Inaltu Preasantiei Sale prea bunului nostru Episcopu, a acestei viue *epistole a Providintiei*, tramisa multa cercatiloru Romani ortodoxi, din dieces'a Aradului.

Voiescu inse, cu permisiunea On. Redactiuni, a completá susu disele referade, cu unele momente remarcabili, ce vediu, că nu sunt notate in aceleasi, și anume.

Luni, in $\frac{2}{17}$ Iunie la 8 $\frac{1}{2}$ óra a. m. venindu, I. Prea Santia Sa din drumulu Buteniloru, la marginea teritoriului Gurahontiuului, fú asteptatu și salutatu de deputatiunile comitetelor parochiali a loru 8 parochie apropiate, — apoi precediendu banderulu de calareti, succediendu trasurele, cales'a Inaltului Prelatu ajunsa naintea santei biserici. Nu voiescu a retacé, că erau „*proprio motu*“ și notabilitati ne ortodoxe, caroru pentru semnele de omeni culti, ce manifestara, li se esprima publica recunoscintia.

Inaintea s. biserice erá improvisata o alea, asternuta de iérba verde, și ambe lature incinse cu arbusti verdi desi.

In decursulu s. liturgie celebrata in acea memorabila di pentru noi, am esperiatu acea *prea dorita*, — dar pana acumu, la vechii nostri prelati, in vanu cercata natura — că I. Pr. *SSa posiede extrem'a ufabilitate apostolica*, in cátu pre neci unu iereu conlurgisante pentru careva mica smintéla, nu-lu infrunta cu durezza.

Respunsurile s. liturgie s'au esecutatu de scolarii și adultii, energindu-ii presbiterulu docentu Lupsi'a din Bodesci. Inimele ómeniloru de bine, palpitau de bucuria, vedindu, cum bunulu și zelosulu pastoriu spiritualu scie atage la scola și cas'a lui Dumnedieu chiaru și pre adulti!

Dupa prandiu, procediendu In. Pr. *SSa* catra Halmagiu, la puntea si piati'a Iosasielului fú asteptatu și salutatu cordialminte, de o lume de ómeni; apoi avendu a trece prin neinsemnat'a comuna Baltele, strad'a aceleia, dela una extremitate a comunei pona la cealalta, fu prin fidelii nostri, de bucuri'a marelui Archipastoriu, — plantata de ambe lature cu arbusti verdi.

La limea (hotaru) comunelor Baltele-Guravalei (an-

tic'a fruntaria a Tranniei) erá improvisatu unu spatiosu baldachinu de arbusti verdi, unde *Barbatulu doriloru* erá asteptatu de multe comune din ppresbiteratulu Halmagiului, — și la fericita ajungere, salutatu de parochulu din *Plescui'a*.

Voiescu a vorbi ca marturu oculatu, și fiindu că, de aci au retornatu acasa, spunu numai atátu, ce din funte securu am intielesu, că *acuprinderea* (primirea) *Halmageniloru fú grandiosa*. Acestea, notandum bene, s'au templatú tóte iuni dupa ss. Rossalie.

Oh bunule Dóme! Ce stramutare!

Molatec'a poporatiune de pre aici, cari și acum pórtá in tipulu seu venetariile sclavagiului seculariu din dulcea presentia a Inaltei Pérsonalitati, și parte din rar'a elocuentia ce unii avusera fericire a audi Luni in Gurahontiu, ca prin divina schintee s'au *electrisatu*.

Si fiindu că ni se promisese, că Acel'a, carele este *marginea doriloru nostre*, in returnare ne va visitá Marti, dupa esitulu cultulu divin, — Balteuii s'au angagiata a conservá baldachinulu celu memoratu in intregitate si a plantá prospeti arbusti de a lungulu comunei loru, er' Iosasielenii, construindu unu *imposante arcu de triumfu* la marginea comunei, pre unde avea se intre *Preadoritulu Archiereu*, dela arcu inceptendu au improvisatu pre strad'a principale o alea de arbusti desi in distantia de preste 300 metri pana la usi'a s. biserice. — Acestea tóte s'au facutu Marti.

Mercuri, de si erá di de lucru, numai dupa nume a remasu, — dar' in realitate fu di de mare festivitate.

Pre la or'a 9. a. m. strad'a principala si piati'a Iosasielului erá acoperita de o mare de publicu, pamentulu tuná sub petiórele banderiloru și trasurele a 10 comune parochiale.

Dupa prandiu facutu asta data a *la fourchette* banderiele totoru parochiloru urmate de tóte trasurele, in frunte cu Dlu Adm. protopresbiterale *Baldea*, se indreptara spre extremitatea ppresbiteratului nostru Ienopolei, din susu de Baltele.

Cu ajutoriulu Proniei ceresci la 6 $\frac{1}{4}$ óra p. m. Inaltulu prelatu ajunge. Este cu entusiasmu salutatu de Dlu adm. ppralu, — caruia i se respunde gratiosu, — și numai decátu cu precedentia banderiloru de calareti, și succedentia numeróseleru trasure, intrunu momentu, *Preadoritulu Ierarchu* este ajunsu sub arculu de triumfu in Iosasielu. Aci piati'a și strad'a numai potea cuprinde multimea fidele. — Dlu Campianu salutá pre Kyriarchulu natiunale, cu cuvente rostite cu vigore, precumu numai din pieptulu unui orthodoxu potu esi, carele pronuncia cuventecele cu spiritulu si adevverulu din inima. Desi indesuéla erá mare, am observatu si dame orthodoxe presentandu buchete de flori bunului Archiparinte.

Marimea Sa multimesce pentru onorile și alipirea aretata, și invita fidelii a merge la s. biserica.

Sacrulu cuventu tienutu in faci'a eclesiei și esamenulu scolasticu s'au descriu dejá.

La notariulu locale Kyriarchulu, cu inalt'a suita partecipá la o splendida merenda (ujina).

Diu'a decliná spre séra și sér'a spre nópte, dar' inimele fidele, aprinse de dorulu de-a vedé pre Archipastoriulu, nu ocnoscu nópte, cá-ci sufletele loru sunt iluminate de splendórea Inaltei persóne. In Iosasiu, Holtmizesiu și Dieciu nóptea a fostu intimpinatu și salutatu Archipastoriulu de fidele, — și in totu loculu s'a intretienutu câteva minute *consolandu și invetiandu*, multumindu și binecuventandu.

Joi a binevoitu gratiosu a celebrá s. liturgia in Dieciu. Dupa prandiu a mersu la protoiereulu Gurbanu. Inchiaien, pronuciandu susu si tare, că pana ce paseri voru cantá in aeru, pana ce pesci voru notá in ape, pana sufletele de orthodoxi romani vor fi pre aici, se va laudá și glorificá acestu *Preademnu Archipastoriu* cu epitetulu *Marele Archiereu Ioane Metianu!* Proni'a cerésca se-lu conserve la multi ani.

Altu martoru oculatu.

Ingropaciunile la deosebite neamuri.

Sub acestu titlu „la Revue Scientifique“ din Paris da urmatorele amenunte interesante, pe cari le estrage dupa unu studiu dintr'o gazeta americana.

Nu mai sciu care filosofu spunea că elu bagase de seama cumca omenii sunt prin firea lor porniti a dá mai multa consideratie unui omu dupa mortea lui decatu in viétia. De câte ori cu adeveratu nu s'au vediutu omeni injurati si prigoniti in viétia si dupa morte stimati si laudati! Daca te multumesci se fii bine cu cati-va omeni, poti, dar daca vrei se fii bine cu tota lumea si toti omenii se te ierte, trebuie se mori.

Nici-odata si nicairi nu s'au pututu gasi unu poporu catu de primitivu, catu de selbaticu, care se n'aiba si elu datine de ingropaciune. Obiceiulu ingropaciunii pare a fi esentialu unu obiceiulu alu neamului omenescu. Acolo unde incetéza a se mai vedé acésta urma, incetéza si urmele omenirii, căci nici unu neamu de dobitoce nu arata si nu-si dá vr'o ingrijire pentru cei morti. Analele raselor omenesci se tiesu prin urmele mormintelor ce datéza dintr'o vreme multu departata de period'a istorica, si cari adesea, chiar pentru omenii de sciintia cei mai priceputi, pentru cei mai dibaci archeologi, sunt nisce ghicitori peste putintia de deslegatu. Suntemu legati de trecutul celu mai intunecosu si celu mai departatu printr'unu siru nesfarsitu de morminte, si aceea ce putemu se mai scimu despre multe nenumerate popore, e că sunt de multe veacuri mórte si ingropate. Acésta ghiulea rotunda, care se invertesce de atâtea mii de ani in chaosu, cu sutele de mii si de milión de locuitori ai sei, nu este decatu unu nemarginitu cimitiru. Cei căti traiescu pe fati'a pamentului in diu'a de adi sunt póte a miia de milioane parte din numerulu nesfarsitu alu acelor'a pe cari i-a inghititu pamentulu panacuma. Pamentenii toti ar fi o mana de ómeni pe langa stramosii loru căti s'au dusu pe cealalta lume.

Lasandu d'oparte aceste consideratii, se ne întorcemu la obiectulu nostru. Neamulu omenescu in trei feliori mai eu deosebire si-au ingrigitu mortii: imbalsamarea, arderea si ingropaciunea.

Celu d'antaiu felu nu erá particularu Egipteniloru, dupa cum in deobsce se crede, Mumii s'au gasitu si in Mexic, si Peruvienii cei vechi, dupa cum marturisesce Garcilasso de la Vega si dupa cum povesteste Prescott, pastrau trupurile mórte ale regiloru loru cum se obicinuesce si in resaritul Europei. In templulu sórelui la Cuzeo, acesti monarchi erau pusi, par' c'ar fi traitu inca pe jetiuri aurite, gatiti, frumosu, cu manele incrucisiate pe peptu si cu capulu aplecatu, ca si cum ar fi vrutu se salute pe reginele lor, santite ca si densii si insirate intr'unu altu rendu de jetiuri fatia cu jetiurile regiloru. Guansii, aborigenii din insulele Canarie, si-imbalsamau intr'unu chipu grosolanu mortii; le scoteau maruntaiele, le uscau trupurile la ventu, le acoperea cu unu felu de cleiu si, infasiandu-le in pieri de capra, le inchideau apoi in ladi de lemnu.

Egiptenii insa desavérsira chipulu imbalsamarii, turnandu in tieseturile trupuriloru mórte balsamuri cari opreau putrejunea. Astfelu imbalsamate in gropuitiele lor, trupurile mortiloru egipteni, s'au socotitu cum că s'ar urcă la numerulu de 400,000,000. Erodot si Diodor din Sicilia, dar mai alesu celu d'antatiu, a deslusitu cu d'amenuntulu chipulu cum Egiptenii si-pastarau mortii si tocmai de la Erodot aflamu că imbalsamarea mortiloru in Egiptulu vechiu erá unu mestesiugu si o treaba de negustorie regulata. Imbalsamatorii scoteau din harca creerii, din pencepe maruntaiele, apoi locurile góle le umpleau cu balsamurile lor, si lasau in urma trupulu mortu se jaca in *natron* si in *carbonat de soda* siepte dieci de dile. Scoteau in urma trupulu imbalsamatu, ilu spelau cu ingrijire, ilu infasiurau in bete de inu subtire cleite si ilu bagau intr'o lada de lemnu taiata dupa trupulu omenescu. Mai erau apoi si alte

chipuri de imbalsamare mai effina; dar ori-si-cum pretul erá cam de la 45 pana la 10 mii de franci dupa banii diu'a de adi.

Cu incetulu, imbalsamarea a pieritu din obiceiurile omeniloru, desi chiar pana in diu'a de adi pe alocurea totu se mai imbalsameaza câte unu mortu. Dar unu altu chipu de ingrijire a mortiloru, cu tóte că totu asia de vechiu ca si imbalsamarea, si adica arderea mortiloru, e póte in ajun de a luá érași locu in obiceiurile omeniloru, mai cu seamu in partile cele mai civilizate ale lumii nóstre pamentesci.

La ce vreme se fi inceputu obiceiulu arderii mortiloru si unde anume, este fórte greu, e aproape peste putintia se spune. Celu pucinu, dupa câte se sciu, Grecii cei d'antai adoptara si practicara arderea mortiloru, de si aveau obiceiulu ingroparii. Candu trupulu mortulu erá se fie ingropatu, erá pusu intr'unu vasu de caramida séu de óla pamentu si ast-felu erá scosu afara de din cetate si ingropatu. Candu trupulu mortu erá se fie arsu, ilu puneau pe unu rugu aprinsu in fati'a prietiniloru si rudelorui. Ose incensusiate erau strinse in urne, si urnele se puneau in mormintele de pe marginea drumuriloru ce mergeau catre orasiu. Arderea mortiloru are mari folóse pentru starea sanatatii orasielorui, insa de óre-ce, tocmai pentru asta, chipulu acest'a de ingrijire a mortiloru merita o deosebita care aminte, lasandu pentru alta data a vorbi mai pe largu despre densulu, trecemu inainte la esaminarea altoru chipuri de ingrijitu mortii. (Va urmá.)

D i v e r s e .

* **Esaminele publice**, la institutul pedagogicu-teologicu din Aradu, s'au terminatu Sambata in 24. Iuniu, urmandu duminica in 25. Iuniu, rugatiunea de multiamia. La esamene au asistatu continuu Inaltu Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, Dnii Vincentiu Babesiu, Dr. Paulu Vasiciu, G. Vasileviciu si Georgiu Popa, ca delegati din partea consistoriului pentru a controlá metod'a de propuneri si progressulu eleviloru intru invetiamentu. Au mai cercetat esaminele din candu in candu si alti respectabili domni precum: V. Paguba, M. B. Stanescu, V. Belesiu, I. Belesiu, Dr. Oncu, J. Botto, Ignatiu Papp, etc.

* **Adunarea generala a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu** s'a convocatu in opidulu Simleu pe diu'a de 4 Augustu st. n. 1878.

„**Abecedariu mecanicu**. Acestu micu instrumentu, destinatu a aduce cele mai mari servitii in scolele elementare, e formatu dintr'o cutie simpla de lemn, gaurita pe deosebitele sale fecie de nisce mici ferestru. Cu ajutorulu unui mecanismu ingeniosu, incepatoriulu face se apară acele ferestru, vocalele ce-lu invéti'a se accentueze. Acestu pasu indeplinitu, se procede la compunerea cuvintelor. Printr'o noua miscare a masinei, unu „a“ apare si remane ficsu la una din gauri, pe candu celelalte consunante trec pe rendu si se punu inaintea lui, formandu silabele: *ba, ca, da* etc. pe cari copilulu invéti'a a le pronuncia una câte una. Pe o alta facia a cutiei, elu citește cuvinte ce servesc ca recapitulatie a celoru cincii combinari a le metódei de lectura. Cu ajutorulu acestei mici masine, copilulu invéti'a multu mai iute a ceti, de cătu daca i-s'ar aplicá metod'a ordinare, si are unu interesu cu atátu mai mare a se exercita, cu cătu miculu aparatu i-se pare o jucarie. (Rom. lib.)

* A aparatu de sub tipariu a IX. fasciora a „*Istoriei Resbelului Orientalu*“ de Dnii A. Laurianu, Manliu si Mironu, Bucuresci. Cuprinde: Explosiunea monitorului Kivzi-Rahmanu Imperatulu Alesandru in Ploiesci; Trecerea Russiloru peste Dunare la Galati; Russii in Dobrogi; Trecerea peste Dunare la Zimnicea. Ilustratiuni: Principele Gorgiacoff.

† **(Necrologu)** Constantinu Comlosianu notariu comunalu in Micalac'a in numele seu, si a fiiloru sei Luc-

Silvia, Coriolanu si Valeriu, precum si in numele
 unatiloru si cumnateloru Elen'a Marcu nasc. Cociub'a cu
 siulu ei Dimitrie Marcu par. gr. or. in Birehisiu, Victo-
 a Dimitrescu nasc. Cociub'a cu sotulu ei Terentiu Dimi-
 rescu par. gr. or. in Pecic'a romana, si a tuturor consan-
 iloru face cunoscutu cu inima infranta, ca iubita sa so-
 respective buna mama, mastera, si sora *Hermin'a Comlosi-*
nasc. Cociub'a, dupa unu morbu indelungatu, la ^{26. Iunie}
^{8. Iulie}
 1878. in alu 31-le anu alu vietii, si alu 3-le anu alu feri-
 ei casatoriei sale, si-au datu sufletulu in manile facato-
 ulu seu. Osamintele fericitei se voru in mormenta in ^{28. Iunie}
^{10. Iuliu}
 c. dupa meadiadi la 3 ore. Se-i fie tierina usiora, si
 mintirea in veci! Micalaca, ^{27. Iunie} 1878.
^{9. Iulie}

Anuncia.

Subsemnatulu auritoriu se ofere onor. comunitati bise-
 esci spre a face auriturile cele mai solide la tote ramu-
 le sculpturei, cu doosebire la temple si icone sante.

Dreptu garantia potu produce preste 25 de atestate
 a comunitati bisericesci orientale si catolice din tiera, pro-
 wandu-me totodata cu deplina incredere la lucrulu ce l'am
 deplinitu in bisericile respective.

Vasilii Dereste,
 auritoriu in Aradu.

NB. Se da desluciri si informatiuni in negutiatori'a
 Goldstein Herman" piatia principala nr. 25.

Concurs.

1-3.

Pentru deplinirea parochiei devenita vacanta prin mor-
 parochului Ioanu Popoviciu din *Gy-Varsiandu* in Pro-
 presbiteratulu Chis-Ineului se escrie concursu cu terminu
 alegere pe Dumnic'a din *23. Iuliu st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu coma-
 dela fiecare casa cu pamentu cate o vica de grau si
 de cucurudiu, precumu si stolele indatinate dela sier-
 lele preotiesci.

Doritorii de a dobandi acesta parochia, au a-si subs-
 recursele lor, providute cu documentele prescise in
 tulu organicu pona la 20 Iuliu a. c. st. v. la Dnulu
 presbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitichazu
 (Gygyháza; Comitatu Bichisiului.) Preotii santiti voru ave
 gentia; se observa inse, ca la acesta parochia se afla si
 capelanu, asia dara, daca altu recurrentu ar fi alesu si
 iu, va fi datoriu a da capelanului una a treia parte din
 me si din tote venitele parochiali pona la promovarea
 nia.

G.-Varsiandu 18 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Petru Chirilescu*, protopresbiteru
 si inspectoru scolaru.

1-3.

Concursu se escrie pentru ocuparea postulu docentalu
 col'a confensionala din *Jancahidu*, Cottulu Torontalu,
 a ultima: Nagy-Becskerek, cu terminu de alegere pe
 iu *agustu a. c. vechiu.*

Emolumintele sunt: 350.f. v. a.; 4 jugere pamentu
 in class'a prima; cortelu liberu cu gradina intravilana
 metata jugeru gradina estravilana; 10 carausii gratis
 comuna pana la Becichereculu-mare; 7 orgii de
 pentru docinte si scola, avendu docintele a suportá
 pamentului.

Daca docintele nu voiesce a usufructuá pamentulu

scolaru de 4 jugere, comun'a i-ofere anualminte pentru
 acel'a 50 f. v. a.

Recurentii au a-si instrui recursele conformu statu-
 lui organicu adresande si trimitiende comitetulu parochialu
 in Jancahidu, si pana la terminulu alegerei a se presentá
 in un'a dumineca seu serbatore in s. Biserica de acolo spre
 aratarea destaritatei lor in cantare, fiindu docintele si
 cantoru bisericescu

Jancahidu 26. Iunie, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu: *Vincentiu Sierbanu.*

1-3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scol'a gr.
 or. confensionala din *Dubesci*, protopresbiteratulu Hasiasiu-
 lui, comitatulu Carasiului, se escrie concursu pana la *20.*
Iuliu st. v. a. c. in care diua se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: 114 fl. v. a. in bani gata, 36
 meti de cucurusu in bombe, 8. orgii de lemne din cari se
 incaldiesca si scol'a, 2. lantie de pamentu estravilanu fe-
 netia, locuintia libera cu $\frac{1}{2}$ lantiu de pamentu intravilanu.

Recurentii au a tramite recursele lor instruate in sen-
 sulu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu,
 parintelui protopopu si inspectoru cerc. de scóle, *Georgiu*
Cratiunescu, in Belincz p. u. Kiszetó.

Dubesci, 11 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Georgiu Cratiunescu*, prot. si inspect.
 cerc. de scóle.

1-3.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din comun'a
Sadov'a noua cu filialulu *Slatin'a mica*, comitatulu Severin-
 ului se publica concursu cu terminu pana la *finea Iuliu.*

Emolumintele sunt: stol'a si birulu indatinatu, un'a
 sesiune completa de pamentu aratoriu si fenatiu situata in
 teritoriulu amenduroru comuneloru, cuartiru liberu in am-
 bele comune cu grajdu pentru vite si cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se substerna pe-
 titiunile prin oficiulu protopresbiteralu din Caransebesin
 adresate sinodulu parochialu din ambele comune, instruate
 in intielesulu stat. org. si a normativeloru consistoriale.

Sadov'a si Slatina, din [siedintia 18. Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu preon. domnu protopresbiteru tractualu.

1-3.

Se escrie concursu pentru parochia devenita vacanta in *Borlo-*
veniu vechiu cu filia *Borloveniu nou*, comitatulu Severinului
 in protopopiatulu Mehadie, la care parochie deja este si unu
 capelanu, in terminu de *6 septemani* dela I publicare.

Emolumintele inpreunate cu acesta parochie sunt, o
 sesiune completa de pamentu de 34 jugere, pentru biru si
 stola dela *Borloveniu vechiu* 145 fl. si *Borloveniu nou* 80
 fl. afora de nunti si de alte functiuni.

Doritorii de a ocupá acesta parochie, au de a sub-
 scerne recursele lor instruate in sensulu statutulu orga-
 nicu si normloru consistoriale adresate comitetulu pa-
 rochialu prin Multu On: Domnu adm: protopop. *Ioanu Ste-*
fanoviciu in Mehadia pana la terminulu prefiptu, caci cele
 dupa expirarea terminulu nu se voru considerá.

Din siedinti'a comitetulu parochialu extra ordinaria
 tienuta in *Borloveniu vechiu* in 15 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu cumine: *Ioanu Stefanoviciu*, administratoria
 protopresbiteratulu.

2-3.

Se escrie concursu pentru ocuparea posturilor invetiatoresci la ambele scóle populare din comuna *Siclau*, protopresbiteratulu Chis-Ineului, comitatulu Aradului, cu terminu de alegere pe diu'a de s. Ilie adeca: pe **20. Iuliu a. c. st. v.**

Dotatiunea anuala va fi de o potriua pentru ambele clase si anume pentru una: a) salariu anuale 350 fl. v. a. b) spese pentru conferintie 5 fl. v. a. c) siepte orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a d) cuartiru liberu, cu 2 chilli pentru invetiatoriulu si cu gradina de legumi e) tacs'a la mortu mare dela cei in mai buna stare 1 fl. v. a. ér dela cei cu stare pana la $\frac{1}{2}$ sesie pamentu 50 cr. v. a. si dela prunci mici 20 cr. v. a. — Totu asemenea si pentru cealalta.

Dintre recurrenti clericii absoluti, preparandii cei câte cu 4 clase gimnasiale — la alegere voru avea preferintia, potu insa recurge, si preparandi absoluti si cu testimoniu de calificatiune.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a-si trimitte recursele lor instruate prescrizeloru stat: org: pana in 18. Iuliu a. c. la Prea On: D. protopresbiteru si Inspectoriu scolariu de cercu alu Chis-Ineului, Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegház.)

Si in fine, fiesce care recurrentu are a se presentá in susu amintit'a comuna in vreo Dumineca séu serbatóre in s. Biserica, spre a-si areta desteritatea in cantari si tipiculu bisericescu.

Siclau in 6 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si Inspectoru scolariu.

2-2.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a comunala elementara din *Lescovita* se publica concursu, cu urmatórele emolumente:

1) 300 fl. v. a. salariu anualu; 2) 12 metri cubici lemne de focu; si 3) locuintia acomodata cu gradina de $\frac{1}{4}$ holda de pamentu.

Dela recurrenti se pretinde ca se aiba calificatiunea pedagogica pentru scólele elementare populare, si se posiéda deplinu limbele serba, romana si magiara.

Recursele instruate trebuintiosu, si adresate catra inal-tulu ministeriu reg. ung. de culte si invetiamentu, se se trimita comitetului administrativu alu comitatului Carasiu, in Lugosiu, pana in **15. Iuliu a. c. st. nou.**

Popovici m. p.

2-3.

Pentru vacant'a parochia *Furdea et filia Harsesci* din prott. Fagetului, prin acést'a se escrie a 2 ora concursu cu terminulu pana in **29 Juniu st: v: 1878.**

Emolumintele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 115 de casa cu stola usuata.

Doritorii, cari voescu a competá pe acesta parochia, au recursele lor ale instrú conformu dispositiuniloru stat. org: bisericescu si a le substerne Preaonoratului Domnu protopresbiteru *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Furdea et Harsesci in 1 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu** protopresbiteru.

Nepotendu-se deplini statiunea invatiatorésca dela scól'a gr. or. romana din *Giul'a germana*, ce s'a fostu publicat in foia „Biserica si scól'a N 12 din a. c; prin acést'a publica de nou concursu cu terminu de alegere pe **Dumineca din 16 Iuliu st: v. a c.**

Salariulu anualu 400 fl. v. a bani gata; dela care imormentare mare 1 fl. dela mica 50 cr; venit dela unu tasu aloru 4 serbatori mari de peste anu; cort liberu si gradina de legumi.

Dela recurrenti se recere atestatu de botezu cumu nascutu romanu gr. or. testimoniu despre esamennulu cualificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniu desolvarea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la alegeri in vreo Dumineca se se prezenteze in biserica a locu pentru de-a si areta desteritatea in cantare.

Recursurile adresate comitetului parochialu, se substerna dlui protopopu si inspectoru de scóle **Petru Chirilescu** in Chitighaz (Kétegház).

Giul'a germana in 12 Iuniu 1878. Comitetulu parochialu

in contielegere cei mine: **Petru Chirilescu**, protopresbit. si Inspectoru scolariu.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. confesionala romana din comuna *Rusova-noua*, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu sericea-albe, comitatulu Carasiu, devenita vacanta prin signarea de buna-voia a fostului invetiatoriu **Iosifu Mico** pana **6/18 Augustu a. c.** in care di va fi si alegerea.

Emoluminte sunt: a) in bani gata in care e comitata: clisa, sare si lumenele facendu toate la olalta 110 b) spesele conferintionale 10 fl. c) in naturali optu grâu si doispredece meti de cucurudiu; d) 4 orgie de lea din care are ase incaldi si scól'a; e) doue jugere de pamentu aratoriu clasa prima, o gradina de 600 □-l estravilanu cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a sterne recursele lor bine instruate prescrizeloru statut. bisericescu pana in 3. Iuliu a. c. st. v: Pre. O. D. **Iosif Popoviciu**, protopopu in Jamu; cáci cele ce vor mai tardiu nu se voru luá in considerare.

Si in fine fia care recurrentu are a se infatiosá in susu numit'a comuna in vre-o duminica ori serbatóre in s. Biserica spre a-si areta desteritatea in cantari si tipicu bisericescu.

Rusova-noua 5. Iuniu, 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu protopopulu tractualu, **Iosifu Popoviciu**.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala romana din *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitii, Comitatulu Carasiului, escriinduse conformu decisiunulu Consistoriu concursu pana in 9. Aprilie a. c. si ne aretate duse recurrenti pentru dobandirea acestui postu, — Comitetulu a mai redicatu salariulu invetiatorescu, — deci acum concursu nou se deschide concursu pana in **8. Iulie a. c.**

Emolumintele sunt: 500 fl. v. a. in bani gata, orgii de lemne pentru incaldirea scólei, cuartiru liberu, 2 jugere de pamentu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a trimitte recursele lor provideute cu documentele necesare instruate in sensulu statutului organicu si adresate comitetului parochialu, la D. Protopresbiteru **Iacobu Popoviciu** Oravitia.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.